

Lieta C-560/20

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2020. gada 26. oktobris

Iesniedzējtiesa:

Verwaltungsgericht Wien (Austrija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 25. septembris

Sūdzības iesniedzēji:

CR

GF

TY

Atbildētāja iestāde:

Landeshauptmann von Wien

Pamatlietas priekšmets

Uzturēšanās atļaujas izsniegšana

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Savienības tiesību, it īpaši Direktīvas 2003/86/EK, interpretācija, LESD 267. pants

Prejudiciālie jautājumi

I. Vai tāda bēgļa vecāki (trešās valsts valstspiederīgie), kurš kā nepilngadīgais bez pavadības ir iesniedzis patvēruma pieteikumu un kuram vēl kā nepilngadīgajam ir piešķirts patvērums, joprojām var atsaukties uz Padomes Direktīvas 2003/86/EK (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanas 2. panta f) punktu, lasot to kopā šīs direktīvas 10. panta

3. punkta a) apakšpunktu, ja šis bēglis pēc patvēruma piešķiršanas, bet laikā, kad notiek procedūra uzturēšanās atļaujas piešķiršanai viņa vecākiem, ir kļuvis pilngadīgs?

II. Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai šādā gadījumā trešās valsts valstspiederīgā vecākiem ir jāievēro Tiesas 2018. gada 12. aprīļa spriedumā A un S, C-550/16, 61. punkts, minētais ģimenes atkalapvienošanās pieteikuma iesniegšanas termiņš “principā [...] trīs mēnešu laikā no dienas, kad attiecīgajam nepilngadīgajam ir atzīts bēgļa statuss”?

III. Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai par bēgli atzītas personas pilngadīgai māšai, kas ir trešās valsts valstspiederīgā, ir jāpiešķir uzturēšanās atļauja, tieši pamatojoties uz Savienības tiesībām, ja tad, ja šai bēgļa pilngadīgajai māšai netiktu piešķirta uzturēšanās atļauja, bēgļa vecāki faktiski būtu spiesti atteikties no savām tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos saskaņā ar Direktīvas 2003/86/EK 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu, jo šai bēgļa pilngadīgajai māšai veselības stāvokļa dēļ obligāti ir nepieciešama savu vecāku pastāvīga aprūpe un tāpēc viņa viena pati nevar palikt izcelsmes valstī?

IV. Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša, kādi kritēriji ir jāizmanto, novērtējot savlaicīgumu, proti, vai šāds pieteikums par ģimenes atkalapvienošanos “principā” ir iesniegts triju mēnešu laikā atbilstoši Tiesas apsvērumiem 2018. gada 12. aprīļa spriedumā A un S, C-550/16, 61. punkts?

V. Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša, vai bēgļa vecāki joprojām var atsaukties uz savām tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos saskaņā ar Direktīvas 2003/86/EK 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu, ja no dienas, kad nepilngadīgajam ir atzīts bēgļa statuss, līdz viņa pieteikumam par ģimenes atkalapvienošanos ir pagājuši trīs mēneši un viena diena?

VI. Vai ģimenes atkalapvienošanās procedūrā saskaņā ar Direktīvas 2003/86/EK 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu dalībvalsts no bēgļa vecākiem principā var prasīt, lai viņi izpildītu Direktīvas 2003/86/EK 7. panta 1. punkta nosacījumus?

VII. Vai prasība izpildīt Direktīvas 2003/86/EK 7. panta 1. punktā minētos nosacījumus ģimenes atkalapvienošanās procedūrā saskaņā ar Direktīvas 2003/86/EK 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu ir atkarīga no tā, vai pieteikums par ģimenes atkalapvienošanos ir iesniegts trīs mēnešos pēc bēgļa statusa piešķiršanas Direktīvas 2003/86/EK 12. panta 1. punkta trešās daļas izpratnē?

Atbilstošās [Savienības] tiesību normas

LESD, it īpaši tā 20. pants

Padomes Direktīva 2003/86/EK (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos, it īpaši tās 2., 4., 7. un 9. pants

Atbilstošās starptautisko tiesību normas

Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija – ECPAK, tās 8. pants

Atbilstošās valsts tiesību normas

Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz [Likums par dzīvesvietas un uzturēšanās tiesībām] – NAG, it īpaši tā 2., 11. un 46. pants

Asylgesetz [Likums par patvēruma tiesībām] – *AsylG*, it īpaši tā 34. un 35. pants

Īss pamatlīstas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 *Verwaltungsgericht* [Administratīvā tiesa] izskata trīs lietas par uzturēšanās atļauju piešķiršanu saskaņā ar NAG 46. panta 1. punkta 2) apakšpunktu. Šīs trīs lietas attiecas uz Austrijā bēgļa statusu ieguvušā RI vecākiem (CR un GF) un viņa pilngadīgo māsu (TY). Sūdzības iesniedzēji savos pieteikumos lūdz ģimenes atkalapvienošanos ar RI. Visas minētās personas ir Sīrijas pilsoņi.
- 2 RI kā nepilngadīgais bez pavadības ieradās Austrijā 2015. gada 31. decembrī un 2016. gada 8. janvārī iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Ar *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* [Ārvalstnieku un patvēruma lietu federālā biroja] lēmumu, kas tika izsniegts 2017. gada 5. janvārī un saskaņā ar Austrijas tiesību aktiem stājās spēkā 2017. gada 2. februārī, RI tika piešķirts bēgļa statuss.
- 3 2017. gada 6. aprīlī CR, GF un TY iesniedza pieteikumus par ģimenes atkalapvienošanos ar RI saskaņā ar *AsylG* 35. pantu. Ar 2018. gada 29. maijā izsniegto lēmumu Austrijas vēstniecība Damaskā noraidīja šos pieteikumus, jo RI pa šo laiku bija sasniedzis pilngadību. Šis lēmums stājās spēkā 2018. gada 26. jūnijā.
- 4 Ar 2018. gada 11. jūlija e-pasta vēstuli CR, GF un TY iesniedza izskatāmos pieteikumus par ģimenes atkalapvienošanos saskaņā ar NAG 46. panta 1. punkta 2) apakšpunktu, atsaucoties uz savām no Direktīvas 2003/86/EK izrietošajām tiesībām un attiecībā uz TY – uz ECPAK 8. pantu. Ar *Landeshauptmann von Wien* [Vīnes federālās zemes ministru prezidenta] 2020. gada 20. aprīļa lēmumiem šie pieteikumi tika noraidīti, jo tie nebija iesniegti “trīs mēnešos pēc bēgļa statusa piešķiršanas”. Par šiem lēmumiem savlaicīgi tika iesniegta pieņemama sūdzība, par ko ir jālemj *Verwaltungsgericht Wien* [Vīnes Administratīvajai tiesai]. 2020. gada 3. septembrī apvienotajās lietās tā noturēja atklātu tiesas sēdi.
- 5 Ņemot vērā izmeklēšanas rezultātus, ir zināms, ka sūdzības iesniedzēji CR, GF un TY nevar pierādīt tiesības uz pajumti Austrijā, Austrijas obligāto veselības apdrošināšanu, kā arī stabilus un pastāvīgus ienākumus. Tāpat ir zināms, ka TY

cieš no cerebrālās triekas, un viņai pastāvīgi ir jāizmanto ratiņkrēsls, kā arī jāpalīdz uzņemt uzturu un nodrošināt ikdienas personīgo higiēnu. Galvenokārt viņu kopj māte CR, turklāt viņa nevar piekļūt nekādam sociālajam tīklam savā pašreizējā dzīvesvietā. Viņas vecāki nevarētu atstāt viņu vienu pašu Sīrijā.

Pamatlietas dalībnieku galvenie argumenti

- 6 Sūdzības iesniedzēji, uzstājoties *Verwaltungsgericht Wien*, no sprieduma A un S, 34. punkts, secina, ka tad, ja ir iesniegts pieteikums par ģimenes atkalapvienošanos saskaņā ar Direktīvas 2003/86/EK 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu, no sūdzības iesniedzējiem nedrīkst prasīt Direktīvas 2003/86/EK 7. panta 1. punktā minētos pierādījumus, kas paredzēti Austrijas tiesību aktos.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 7 Šajās lietās *Verwaltungsgericht Wien* principā vēlas noskaidrot, vai sūdzības iesniedzēji var izmantot Direktīvā 2003/86/EK paredzētās tiesības, lai gan pa šo laiku bēglis RI ir kļuvis pilngadīgs. Spriedumā A un S Tiesa ir norādījusi, ka trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kurš savas iecelšanas dalībvalsts teritorijā un sava patvēruma pieteikuma iesniegšanas šajā valstī brīdī bija jaunāks par 18 gadiem, bet kurš patvēruma procedūras laikā sasniedz pilngadību un kuram vēlāk tiek atzīts bēgļa statuss, joprojām ir uzskatāms par “nepilngadīgo” Direktīvas 2003/86/EK 2. panta f) punkta izpratnē, lasot to kopā ar šīs direktīvas 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu.
- 8 Tomēr šajās lietās trešās valsts valstspiederīgais sasniedza pilngadību nevis – kā tas bija sprieduma A un S pamatā esošajos faktos – patvēruma procedūras laikā, bet gan tikai ģimenes atkalapvienošanās procedūras laikā Direktīvas 2003/86/EK 10. panta 3. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Ņemot vērā Tiesas apsvērumus spriedumā A un S, *Verwaltungsgericht Wien* pieņem, ka minētajā spriedumā sniegtos apsvērumus var attiecināt arī uz tādiem gadījumiem kā šajā lietā (arī Tiesas apsvērumi 2020. gada 16. jūlija spriedumā B.M.M. u.c., C-133/19, liecina, ka Direktīvas 2003/86/EK kontekstā nepabeigtas tiesvedības laikā sasniegtai pilngadībai principā nav nozīmes, bet drīzāk ir jāņem vērā nepilngadība pieteikuma iesniegšanas brīdī). Tomēr, tā kā – cik zināms *Verwaltungsgericht Wien* – par to līdz šim nav bijis Tiesas judikatūras, tiek uzdots pirmais jautājums.
- 9 Ja atbilde uz šo jautājumu ir apstiprinoša, *Verwaltungsgericht Wien* rodas nākamais jautājums, vai sprieduma A un S 61. punktā sniegtie apsvērumi, saskaņā ar kuriem pieteikums par ģimenes atkalapvienošanos, ko iesniedz, pamatojoties uz Direktīvas 2003/86/EK 10. panta 3. panta a) apakšpunktu, principā ir jāiesniedz trīs mēnešos no dienas, kad nepilngadīgajam ir atzīts bēgļa statuss, ir attiecināmi uz šīs lietas situāciju (otrais jautājums). Tā kā izskatāmajās lietās pilngadība ir sasniegta pēc bēgļa statusa atzīšanas, būtu arī iespējams, ka šāds termiņš sākas tikai no bēgļa pilngadības sasniegšanas brīža un tādējādi pieteikums par ģimenes atkalapvienošanos saskaņā ar Direktīvas 2003/86/EK 10. panta 3. punkta

- a) apakšpunktu, kas iesniegts tad, kad bēglis vēl bija nepilngadīgs, katrā ziņā ir savlaicīgs; tas tā ir neatkarīgi no tā, vai pieteikuma iesniegšanas brīdis sakrīt ar patvēruma piešķiršanas brīdi.
- 10 Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša, *Verwaltungsgericht Wien* Tiesas judikatūrā neatrod, kādi kritēriji ļauj novērtēt, vai “principā” ir ievērots triju mēnešu termiņš (ceturtais jautājums).
 - 11 Izskatāmajās lietās no dienas, kad nepilngadīgajam tika piešķirts patvērums, līdz pieteikumiem par ģimenes atkalapvienošanos saskaņā ar Direktīvas 2003/86/EK 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu pagāja trīs mēneši un viena diena. *Verwaltungsgericht Wien* rodas jautājums, vai tādējādi “principā” ir ievērots sprieduma A un S 61. punktā minētais triju mēnešu termiņš (piektais jautājums).
 - 12 Šajā saistībā *Verwaltungsgericht Wien* uzskata, ka sūdzības iesniedzējiem nevar pārnest, ka pieteikuma par ģimenes atkalapvienošanos iesniegšanas brīdī viņi ir izmantojuši saskaņā ar Austrijas tiesību aktiem tādu pareizu tiesību aizsardzības līdzekli kā *AsylG* 35. pantā paredzētais pieteikums, kurš vēlāk pa šo laiku sasniegtās bēgļa pilngadības dēļ tika noraidīts, jo sūdzības iesniedzēji, protams, nevarēja ietekmēt savu pieteikumu izskatīšanas laiku. Visbeidzot izskatāmie vēlākie pieteikumi par ģimenes atkalapvienošanos saskaņā ar *NAG* 46. panta 1. punkta 2) apakšpunktu tika iesniegti uzreiz pēc *AsylG* 35. pantā paredzēto pieteikumu noraidīšanas, līdz ar to šajā gadījumā *Verwaltungsgericht Wien* nevar saskatīt nokavētu termiņu un tādējādi jautājums par to, vai pieteikumi par ģimenes atkalapvienošanos principā ir iesniegti trīs mēnešos no patvēruma piešķiršanas brīža, var attiekties tikai uz pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanos saskaņā ar *AsylG* 35. pantu pirmreizējo iesniegšanu trīs mēnešus un vienu dienu pēc patvēruma piešķiršanas nepilngadīgajam.
 - 13 *Verwaltungsgericht Wien* no sprieduma A un S 34. punkta vai cita fragmenta nesaskata, ka saistībā ar pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanos saskaņā ar Direktīvas 2003/86/EK 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu no sūdzības iesniedzējiem nedrīkst prasīt Direktīvas 2003/86/EK 7. panta 1. punktā minēto pierādījumu izpildi (skat. iepriekš 6. punktu). Direktīvas 2003/86/EK 10. panta 3. punkta a) apakšpunktā ir garantēta ģimenes atkalapvienošanās pirmās pakāpes radniekiem taisnā augšupējā līnijā, neraugoties uz 4. panta 2. punkta a) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem. Tas nozīmē, ka nav nepieciešams, lai viņa radnieki būtu atkarīgi no viņa un lai radniekiem vairs nebūtu nekādu citu ģimenes saišu izcelsmes valstī. Tomēr tas, kādu iemeslu dēļ Direktīvas 2003/86/EK 7. pantā noteiktās prasības principā nav jāpiemēro attiecībā uz ģimenes atkalapvienošanos saskaņā ar Direktīvas 2003/86/EK 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu, *Verwaltungsgericht Wien* nav skaidrs nedz no šīs tiesību normas formulējuma, nedz no Ģimenes atkalapvienošanās direktīvas sistēmas (skat. savukārt par ģimenes atkalapvienošanos saskaņā ar Direktīvas 2003/86/EK 4. panta 1. punktu, attiecībā uz kuru atbilstoši Direktīvas 2003/86/12. panta 1. punkta pirmajai daļai nepārprotami nav jāpiemēro šīs direktīvas 7. pants). Tāpēc tiek uzdots sestais jautājums.

- 14 Tāpat *Verwaltungsgericht Wien* nav skaidrs, vai šādu pierādījumu pieprasīšana ir atkarīga no tā, vai pieteikums par ģimenes atkalapvienošanos ir iesniegts trīs mēnešos pēc bēgļa statusa piešķiršanas, kā tas ir noteikts Direktīvas 2003/86/EK 12. panta 1. punkta trešajā daļā. Tajā minētais termiņš, ņemot vērā šīs tiesību normas sistēmisko saikni un atsauci uz tās pirmo daļu, varētu attiekties vienīgi uz Direktīvas 2003/86/EK 4. panta 1. punktā minētajiem ģimenes locekļiem. Tomēr šo tiesību normu varētu interpretēt arī tādējādi, ka tā principā ir piemērojama ikvienam pieteikumam par ģimenes atkalapvienošanos (šajā virzienā varētu interpretēt Tiesas spriedumu KB, C-380/17, 46. un 47. punkts), tāpēc septītā jautājuma mērķis ir precizēt Direktīvas 2003/86/EK 12. panta 1. punkta trešās daļas interpretāciju.
- 15 Atbilstoši Austrijas tiesību aktiem apgādnieka māsa nav ģimenes locekle. Šajā ziņā Austrija nav izmantojusi Direktīvas 2003/86/EK 10. panta 2. punktā paredzēto iespēju. Sūdzības iesniedzēji *Verwaltungsgericht Wien* apgalvo, ka izcelsmes valstī nav nodrošināta pilngadīgās māsas apgādes situācija, izcelsmes valstī nedzīvo nekādi citi radnieki un tāpēc mātai obligāti ir vajadzīga viņas vecāku aprūpe.
- 16 No šīs situācijas *Verwaltungsgericht Wien* ir jāsecina, ka tad, ja vienlaikus arī apgādnieka mātai netiek piešķirta uzturēšanās atļauja, pieteikumus iesniegušie apgādnieka vecāki faktiski ir spiesti atteikties no savām iespējamām tiesībām, kas izriet no Direktīvas 2003/86/EK 10. panta 3. punkta a) apakšpunkta.
- 17 Savā līdzšinējā judikatūrā par LESD 20. pantu (lieta *Zambrano*, C-34/09, lieta *Dereci*, C-256/11, lieta *Chavez-Vilchez* u.c., C-133/15) Tiesa ir izteikusies, ka uzturēšanās tiesību atteikums trešās valsts valstspiederīgajam var nebūt pieļaujams, ja šāda atteikuma rezultātā Savienības pilsoņi būtu spiesti atstāt Savienības teritoriju. Šādos apstākļos minētie Savienības pilsoņi faktiski nevarētu izmantot galvenās tiesības, kas viņiem piešķirtas ar viņu kā Savienības pilsoņu statusu. Tomēr *Verwaltungsgericht Wien* skatījumā Tiesas līdzšinējā judikatūra attiecas, pirmkārt, tikai uz Savienības pilsoņiem un, otrkārt, tikai uz situācijām, kur trešās valsts valstspiederīgais tiek aicināts atstāt Eiropas Savienības teritoriju, nevis uz situācijām, kur tiek atteikta ieceļošana.
- 18 Izskatāmajās lietās nav iesaistīti Savienības pilsoņi, tāpēc nevar runāt par LESD 20. pantā paredzēto galveno tiesību pārkāpumu. Tomēr var argumentēt, ka sūdzības iesniedzējiem CR un GF – ciktāl viņiem ir tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos saskaņā ar Direktīvu 2003/86/EK – tad, ja citai personai tiek atteiktas uzturēšanās tiesības, kļūst neiespējami izmantot viņiem Savienības tiesībās piešķirtās tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos. *Verwaltungsgericht Wien* skatījumā minētajos Tiesas spriedumos sniegtos apsvērumus par LESD 20. pantu var attiecināt uz tiesību uz ģimenes atkalapvienošanos, kas paredzētas Direktīvas 2003/86/EK 10. panta 3. punkta a) apakšpunktā, izmantošanu, tāpēc trešā jautājuma mērķis ir noskaidrot, vai šāda faktiskā piespiedu situācija var paplašināt Direktīvas 2003/86/EK piemērošanas jomu, ietverot citas personas.

- 19 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Austrijas tiesību aktiem uzturēšanās tiesības apgādnieka pilngadīgai mānai, neraugoties uz likumā paredzēto nosacījumu neizpildi, var tikt piešķirtas, pamatojoties uz primāriem privātās un ģimenes dzīves neaizskaramības apsvērumiem ECPAK 8. panta izpratnē. Tomēr tieši no Savienības tiesībām izrietošas tiesības saņemt uzturēšanās atļauju varētu pārsniegt ECPAK 8. pantā noteiktās aizsardzības apjomu, tāpēc ir nepieciešams uzdotais jautājums par šīs lietas risinājumu attiecībā uz apgādnieka māsu.

DARBA VERSIJA